

B. 1881 ~~VH~~ + V¹⁰

TRANSVALIANA.

GELEGENHEIDS-GEDICHT

DOOR

P. BEETS,

Predikant te Sijbekarspel.

DE OPBRENGST VAN DIT GEDICHT IS BESTEMD VOOR
DE GEWONDEN IN TRANSVAAL.

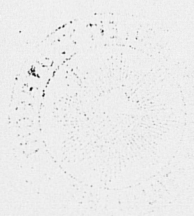
BEVERWIJK — J. GROOT.
1881.

TRANSVAALIA

COLLEGE OF AGRICULTURE

1914

2

TRANSVALIANA.

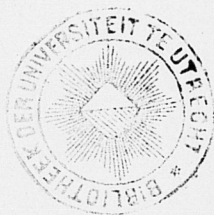
GELEGENHEIDS-GEDICHT.

DOOR

P. BEETS,

Predikant te Sijbekarspel.

DE OPBRENGST VAN DIT GEDICHT IS BESTEMD VOOR
DE GEWONDEN IN TRANSVAAL.

BEVERWIJK — J. GROOT.
1881.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO

TRANSVALIANA.

Gelijk de leeuw van de woestijnen
Zijn manen schuddend fluks ontwaakt,
Als op 't gebied der Algerijnen,
Ook zijn gebied, een prooi genaakt;
Zoo is ook thans in Zuider landen,
Beschermd door Neêrlands glorievaan,
Oudhollands leeuw weer opgestaan,
Gevreesd door moed en kracht en tanden;
Onrustig gaat hij brullend rond,
Met kracht wordt elke spier bewogen,
En bij het fonklen zijner oogen
Slaat hij zijn klauw woest in den grond.

Zoo staat hij als een held te waken
Bij Neêrlands wapprende banier,
En wee hem die haar durft genaken,
Hij vreest geen vijand, mensch of dier.

Neen, wie haar stout durft aan te randen
 Zal ondervinden dat de moed
 Nog woont in 't onverbasterd bloed
 Des fieren leeuws der Nederlanden.

Hij vreest geen strijd voor haar bestaan,
 Te roemrijk toch is haar verleden;
 Voor haar gewaakt dus en gestreden,
 Al moet hij in dien strijd vergaan.

Ja, roemrijk wel is haar verleden;
 Zij spreekt van heldengeest en moed,
 Die Spaansche drommen kon vertreden
 Of domplen in den zilten vloed;
 Die drong niet slechts tot 't ruwe Noorden,
 Waar de IJsvorst zetelt op zijn troon
 In zijn paleis, zoo huivrend schoon
 Als daar de noordsche fakkels gloorden;
 Maar ook tot 't onbekende Zuid
 En Oost, om daar de vele schatten
 Die woud en berg en grond bevatte,
 Te zoeken als een schoonen buit.

Gewekt dien geest bij Neerlands zonen,
 Den geest van onzen heldentijd,
 Opdat die steeds in 't harte wone,
 Zijn licht en kracht alom verspreid'!
 Gedacht ook aan die heldenscharen,
 Niet vreezend voor een wreeden dood,
 Niet voor het dreigend doodend lood
 Of duizend andere gevaren;
 Gesproken van die heldendâan

Zoo eenig groot in de historie,
 Opdat bij 't tanen onzer glorie
 De ware grootheid blijv' bestaan!

Doch wat in 't niet ook zij verzonken
 Door 't rustloos snellen van den tijd,
 Die moed heeft heerlijk weêr geblonken,
 Die heldengeest weer 't hart verblijd.
 Getuig het, Noorden, waar de zonen
 Van Neêrland weêr uw ijs betreên,
 Met Barends worstlen door uw zeên
 En zich zijn geestverwanten toonen;
 Getuig het zonder woordenpraal,
 Gij, Zuidlijk Afrika, waar heden
 Een heilge strijd weêr wordt gestreden
 Voor recht en vrijheid van Transvaal.

Zoo blijft de kiem wel lang verborgen
 Van d' eikel in den schoot der aard,
 Waarbij natuur zoo trouw blijft zorgen,
 Haar kind in windsels wêl bewaart.
 Maar als de zon op nieuw gaat gloren,
 Zich daaglijks hooger weêr verheft,
 En met haar gloed de diepten treft,
 Dan heft de kiem zich uit de vore;
 Dan gaat ze allengs haar wortels slaan
 In de aard, haar top steeds hooger heffen,
 En moog een storm den beuk ook treffen,
 De eik tart het loeien van d' orkaan!

Toen in lang vervlogen dagen
 nog de glorie van uw daân
 Neêrland, luide werd verkondigd
 op den grooten Oceaan,
 Toen uw heldre driekleur sierde
 Noorder-, Ooster-, Zuiderstrand,
 Door uw onvermoeide telgen
 hoog geschen, diep geplant,
 Sloeg men ook de groote wegen
 van den wereldhandel gâ,
 Die uw zonen stout betraden
 tot in Zuidlijk Afrika.
 Aan de Kaap koos men een woning
 waar door handel, moed en vlijt,
 Spoedig weer eene nieuwe glorie
 voor u, Neêrland, werd bereid.

 Tuig het, Kaapstad, fluks verzezen
 in het land der Goede Hoop,
 Waar de volken even toefden
 bij des handels noesten loop,
 Om van daar hun koers te nemen
 naar het weeldrig Ooster strand,
 Of met schatten volgeladen,
 naar het rijke Vaderland. (*)
 Zoo had Holland zijne grenzen
 tot in 't Zuiden uitgebreid

(*) De Oostindische Compagnie vestigde zich in 1651 onder den
 wondheeler Antoni van Riebeeck aan de Kaap de Goede Hoop, welke
 volkplanting sedert van zeer groot belang werd, inzonderheid ook als
 ververschingsplaats voor de Oostindische schepen. (Becker. Algemeene
 Geschiedenis).

En door geestkracht zijner zonen
 eerbied voor zijn naam verspreid.
 Hollands grootheid zag men pralen
 waar men slechts vóór jaar en dag
 Ondoordringbre wildernissen
 en een naakte stormkaap zag.

Doch gelijk de glans van 't zonlicht
 allengs aan den hemel taant,
 Als een donker wolkgevaarte
 zich een weg uit 't Westen baant,
 Of gelijk de bloem der velden,
 eens zoo lieflijk voor 't gezicht,
 Door een hagelslag getroffen
 dra verwelkt ter neder ligt,
 Zoo ging ook uw grootheid tanen,
 zoo verloort ge ook glans en gloed,
 Neêrland, toen een vreemde hebzucht
 zich verrijkte met uw goed,
 Toen Brittanje, de oude vijand
 op den grooten Oceaan,
 Naar uw kroon de handen strekte
 en haar luister deed vergaan! (*)

Niet vreemd dat Hollands Maagd in 't somber kleed gedoken,
 Daar peinzend nederzat, terwijl een tranenvloed
 Ontvloot aan 't oog zoo mat, want England had gesproken,
 En 't kroost, haar kroost, werd wreed ontrukkt aan
 haar gemoed.

(*) In 1795 maakte Engeland zich meester van de Kaap de Goede Hoop, Malakka, Cochin, Trincomalee en Colombo.

Vorbij was toen de tijd dat 't vrij en frank kon leven;
 De Brit was toen zijn heer, zijn meester en zijn vorst;
 De driekleur werd verguisd, de Britsche vlag geheven,
 En wee hem die van recht en vrijheid spreken dorst.

Maar eenmaal had het hart van Neêrlands fiere zonen
 Gesproken, bij het woên van Spaansche dwinglandij:
 „Hier, waar wij jaar en dag in vrijheid mochten wonen,
 „Hier dulden wij geen druk of vreemde heerschappij!”
 Zoo sprak ook 't Hollandsch hart daar in die Zuider oorden;
 En 't nakroost van een volk, germaansch door bloed,
 en taal,
 Verliet 't verkregen erf waar men de vrijheid smoorde
 En toog naar 't schoon Natal en de oevers van de Vaal.

Ziet, daar gaan de zwervelingen
 met de wapens in de hand,
 Over bergen, door rivieren
 naar het onbekende land;
 Met hun volgeladen wagens,
 voortgesleurd door ossenkracht,
 Gaan zij met hun vrouw en kindren
 naar een land waar vrijheid lacht.
 Schapen volgen hunne schreden,
 ook het breedgehoorend rund,
 Waaraan men met tal van geiten
 onder 't voortgaan 't grazen gunt.
 Zoo bereikt men na veel zwerven
 bij een zuider zonnestraal,
 Eindelijk de gewenschte streken
 van de vruchtbare Transvaal.

Luid het psalmgezag weergalmen
 van de boeren der Transvaal.

Voorts bezoeken zij de kudden
 op het rijk begroeide veld,
 Met hun zwarte Kafferknechten
 al te weinig soms geteld.
 Wordt het voedsel schaars bevonden,
 dan maar weder verder voort;
 Onbegrensd toch is de vlakte,
 niets dat 't uitzicht daar verstoort.
 En dan gaan zij met hun wagens,
 met hun have, vrouw en kind
 Noordwaarts waar men weder voedsel,
 weder nieuwen voorraad vindt.
 Zoo oorspronkelijk en eenvoudig,
 zoo ontdaan van alle praal,
 Ziet men alle boeren leven
 in de vruchtbare Transvaal.

Ja, eenvoudig is uw leven,
 maar toch zijt gij in dat land,
 Pionnieren der beschaving
 door de werken van uw hand.
 Waar gij leeft bestuurd door Raden
 uit uw eigen volk gezocht,
 Daar ziet men barbaarschheid wijken,
 vluchten in haar sombre krocht,
 Daar ziet men ook de eerste sporen
 van een burgermaatschappij,

Van een Republiek in wording,
vreemd van alle dwinglandij.
Zonder U slechts wildernissen,
woeste volken, wildenkraal,
Maar met U reeds steden, dorpen,
Hollands zeden in Transvaal.

Zoo gelijk gij op een bloempje
dat op schrale heide geurt,
Maar bij 't koestren van het zonlicht
't hoofjen allengs hooger beurt,
Waarvan 't zaad eens werd gedragen
door den storm met woeste vaart,
Over bergen en rivieren
naar het verste deel der aard.

Zoo gelijk gij op de vaders
wonend hier in een moeras,
Nu eens jagend, dan eens visschend
op Oudhollands waterplas;
Ook zij hebben 't land herschapen,
ook zij spraken mannentaal,
Waarvan de echo thans gehoord wordt
bij u, boeren der Transvaal.

Meer dan vijftig jaren zaagt gij
uwen arbeid rijk beloond;
't Land was dierbaar u geworden,
door u al dien tijd bewoond.
En niet vreemd: de wildernissen
brachten door uw werk en moed,
Melk en honing, rijpe vruchten,
granen voort in overvloed.

Daaglijks kondet ge u verzaden
 met de vruchten van uw vlijt,
 Ten bewijze dat ge uw ploegen
 niet aan rotsen had gewijd.
 Aan uw akkers hing uw harte
 die u sterkten bij het maal
 Na het werken en het zwoegen
 in de landen der Transvaal. (*)

Ziet, daar zweeft een aadlaar
 In het luchtruim rond;
 't Is wellicht dezelfde
 Die reeds meer verslond.
 Starend houdt hij de oogen
 Op het veld gericht,
 Waar het jonge geitje
 Slapend nederligt.
 Allengs wordt zijn richting
 Meer en meer bepaald,
 Tot hij als een bliksem
 Uit den hooge daalt.
 Woest slaat hij de klauwen
 Om zijn offer heen,
 Waarmeê hij al stijgend
 Op een rots verdween.
 Met zijn scherpen snavel

(*) In 1868 telde de blanke bevolking in Transvaal vermoedelijk 18000 zielen, meestal Hollandsche boeren. Voorts leven er ongeveer 100000 Beetsjuanen in een soort van slavernij, omdat zij door de blanken tot werken gedwongen worden. (Handboek der Aardrijkskunde, Uitg. van 't Nut)

Scheurt hij woedend door,
 Werpt de lauwe deelen
 Aan zijn jongen voor.
 Ziet, hoe hij de stukken
 Woest ten lijve jaagt,
 Schoon geen wreede honger
 Hem thans heeft geplaagd.
 Neen, hij wil verslinden
 Wat zijn oog ook ziet ;
 Andren mochten 't nemen,
 En dat duldt hij niet.
 Veel is reeds verslonden ;
 Ziet hoe menig been
 Ligt daar in den omtrek
 Van het nest bijeen.
 Wel kan dat getuigen
 Van uw moed en kracht,
 Maar het zegt ook luide
 Wat gij hebt volbracht!

Met 't oog op de Transvaal geslagen
 Sprak England: Al dit land is mijn ;
 „Gij, Boeren, kunt daar niet regeeren,
 „Wel twist en tweedracht daar vermeeren,
 „De Britsche wet zal de uwe zijn!”

„Haalt neer uw vlag zoo hoog geheschen,
 Toont eerbied voor de Britsche vaan,
 „Gij, damned Dutchmen, logge Boeren,

Daaglijks kondet ge u verzaden
 met de vruchten van uw vlijt,
 Ten bewijze dat ge uw ploegen
 niet aan rotsen had gewijd.
 Aan uw akkers hing uw harte
 die u sterkten bij het maal
 Na het werken en het zwoegen
 in de landen der Transvaal. (*)

Ziet, daar zweeft een aadlaar
 In het luchtruim rond;
 't Is wellicht dezelfde
 Die reeds meer verslond.
 Starend houdt hij de oogen
 Op het veld gericht,
 Waar het jonge geitje
 Slapend nederligt.
 Allengs wordt zijn richting
 Meer en meer bepaald,
 Tot hij als een bliksem
 Uit den hooge daalt.
 Woest slaat hij de klauwen
 Om zijn offer heen,
 Waarmeê hij al stijgend
 Op een rots verdween.
 Met zijn scherpen snavel

(*) In 1868 telde de blanke bevolking in Transvaal vermoedelijk 18000 zielen, meestal Hollandsche boeren. Voorts leven er ongeveer 100000 Beetsjuanen in een soort van slavernij, omdat zij door de blanken tot werken gedwongen worden. (Handboek der Aardrijkskunde, Uitg. van 't Nut)

Scheurt hij woedend door,
 Werpt de lauwe deelen
 Aan zijn jongen voor.
 Ziet, hoe hij de stukken
 Woest ten lijve jaagt,
 Schoon geen wreede honger
 Hem thans heeft geplaagd.
 Neen, hij wil verslinden
 Wat zijn oog ook ziet;
 Andren mochten 't nemen,
 En dat duldt hij niet.
 Veel is reeds verslonden;
 Ziet hoe menig been
 Ligt daar in den omtrek
 Van het nest bijeen.
 Wel kan dat getuigen
 Van uw moed en kracht,
 Maar het zegt ook luide
 Wat gij hebt volbracht!

Met 't oog op de Transvaal geslagen
 Sprak England: Al dit land is mijn;
 „Gij, Boeren, kunt daar niet regeeren,
 „Wel twist en tweedracht daar vermeeren,
 „De Britsche wet zal de uwe zijn!”

„Haalt neer uw vlag zoo hoog geheschen,
 Toont eerbied voor de Britsche vaan,
 „Gij, damned Dutchmen, logge Boeren,

- „Wie slechts een pijp tabak kan roeren ;
 „Uw Hollandsch recht heeft afgedaan! (*)
- „Dat nooit!” sprak toen de Raad der Boeren ,
 „Transvaal is in zijn heilig recht ;
 „Dat recht kan nooit betwijfeld worden,
 „Hoe ook uw afgezanten morden
 „En wat uw Shepstone ons ook zegt!”
- „Heeft England niet voor vele jaren, (†)
 „Onze onafhankelijkheid erkend?
 „Heeft men niet, slechts drie jaar geleden,
 „Ook tegen uwen eisch gestreden,
 „Zich tot uw Koningin gewend?”
- „Heeft niet uw ede lord gesproken,
 „Voor hij tot Eerste werd benoemd:
 „„’t Zijn zinnelooze, dwaze dingen
 „Den vrijen Boer te willen dwingen,
 „Dat hij den Britschen luipaard roemt?” ”
- „„Bedenk ook wel de schoone woorden
 „Gesproken door lord Hartington :
 „„Geen vrees voor onzen naam en grootheid
 „„Weerhoude ons om begonnen snoodheid
 „„Te breidelen waar die begon.” ”

(*) In 1843 werd Natal door Engeland met wapengeweld aan de Hollandsche Boeren ontruikt.

Bij deze gelegenheid zij herinnerd, wat in een der almanakken van het Nut voorkomt: Toen een matroos zich na de engelsche oorlogen eens in een schouwburg te Londen bevond, hoorde hij daar een der acteurs zeggen; Wat kan een eenvoudige Hollander anders doen, dan zijn pijp rooken en zijn glas jenever drinken? — „Dat zal ik je zeggen antwoorde Janmaat. „hij kan de ketting te Chattam verbreken en je schepen op de Theems verbranden.”

(†) In 1852.

„'t Is dus de plicht van uw regeering,
 Wel oppermachtig, fier en groot,
 „Geen heilig volkenrecht te schenden;
 „En als ge uw werken gaat volenden
 „Dan vechten wij ons vrij of dood!”

De teerling is geworpen,
 Reeds buldert het kanon;
 Brittanje gaat volbrengen
 Wat het zoo snood begon.
 Reeds strijden stamgenooten
 Als leeuwen met elkaar,
 Ten spijt van de beschaving
 In 't land van den Barbaar.
 Reeds vloeide 't bloed als beken
 Uit hoofd- en hartewond
 Van vriend en vijand beide
 Daar op Transvaalschen grond.
 Reeds vielen velen neder
 Om nooit meer op te staan,
 Hier strijders voor de vrijheid,
 Daar Englands onderdaan.
 Ook is het reeds gebleken
 Wat kracht een volk vervult,
 Dat in zijn heilige rechten
 Hoon noch miskenning duldt;
 Dat met vereende krachten
 Voor zijne vrijheid strijdt,
 En alles, bloed en leven,
 Der vrijheid heeft gewijd.
 Ja, dat kunt gij getuigen,

Eeuwig zal uw val de schande
 van uw overheerschers zijn.
 En als gij dan uwe landen
 vrijheid zoekend weêr ontwijkt,
 Als in de Transvaalsche streken
 weêr de kraal der Wilden prijkt,
 Als het land door u ontgonnen
 weêr als wildernis zal staan,
 Dan kan England roemend spreken:
 „Volken, dat heb ik gedaan!”

Doch zoo ver kome 't niet; uw rechten moog men eeren,
 De hollandsche banier sta vrij weer op uw grond,
 In hare schaduw moog uw welvaart steeds vermeêren,
 En luide klinke uw lied in wijden omtrek rond:
 Wij leven vrij, wij leven blij,
 Op den Transvaalschen grond.
 Ontworsteld aan de slavernij,
 Zijn wij door eendracht groot en vrij,
 Hier duldt de grond geen dwinglandij,
 Waar vrijheid eeuwen stond!

Hoe de Transvaalsche Oorlog in Engeland wordt beoordeeld.

In eene Vergadering van het Engelsche Transvaal Independence Comité is de volgende resolutie aangenomen:

Dat het goed recht van de Transvaalsche Republiek op het herstel van hare volledige onafhankelijkheid niet redelijkerwijze betwijfeld kan worden, en dat wel met het oog op:

1. het tractaat van 1852, waarmede Engeland formeel de onafhankelijkheid van dat land erkende;

2. de resolutie van den volksraad der Zuid-Afrikaansche Republiek, gedagteekend Februari 1877, waarbij hare uitvoerende macht opgeroepen werd om de onafhankelijkheid des lands te handhaven;

3. het protest dat de heer Burgers, President der Republiek, in April 1877 indiende tegen hare geweldadige inlijving bij het Britsche gebied;

4. het memorandum ter ondersteuning van dat protest, geteekend door 6591 van de ten hoogste op 8000 te rekenen kiesgerechtigden, en gedagteekend 7 Januari 1878, welk stuk door de tweede deputatie van Transvaalsche afgevaardigden in 1878 aan het Engelsche gouvernement te Londen werd ter hand gesteld;

5. de duidlijk verklaring, door den heer Gladstone afgelegd, kort voor hij het Premierschap aanvaardde: dat het eene „onverstandige” zelfs eene „zinnelooze” daad was, de vrije burgers van een Republiek te dwingen

tot het aannemen van een burgerschap, hetwelk zij afwijzen en weigeren;

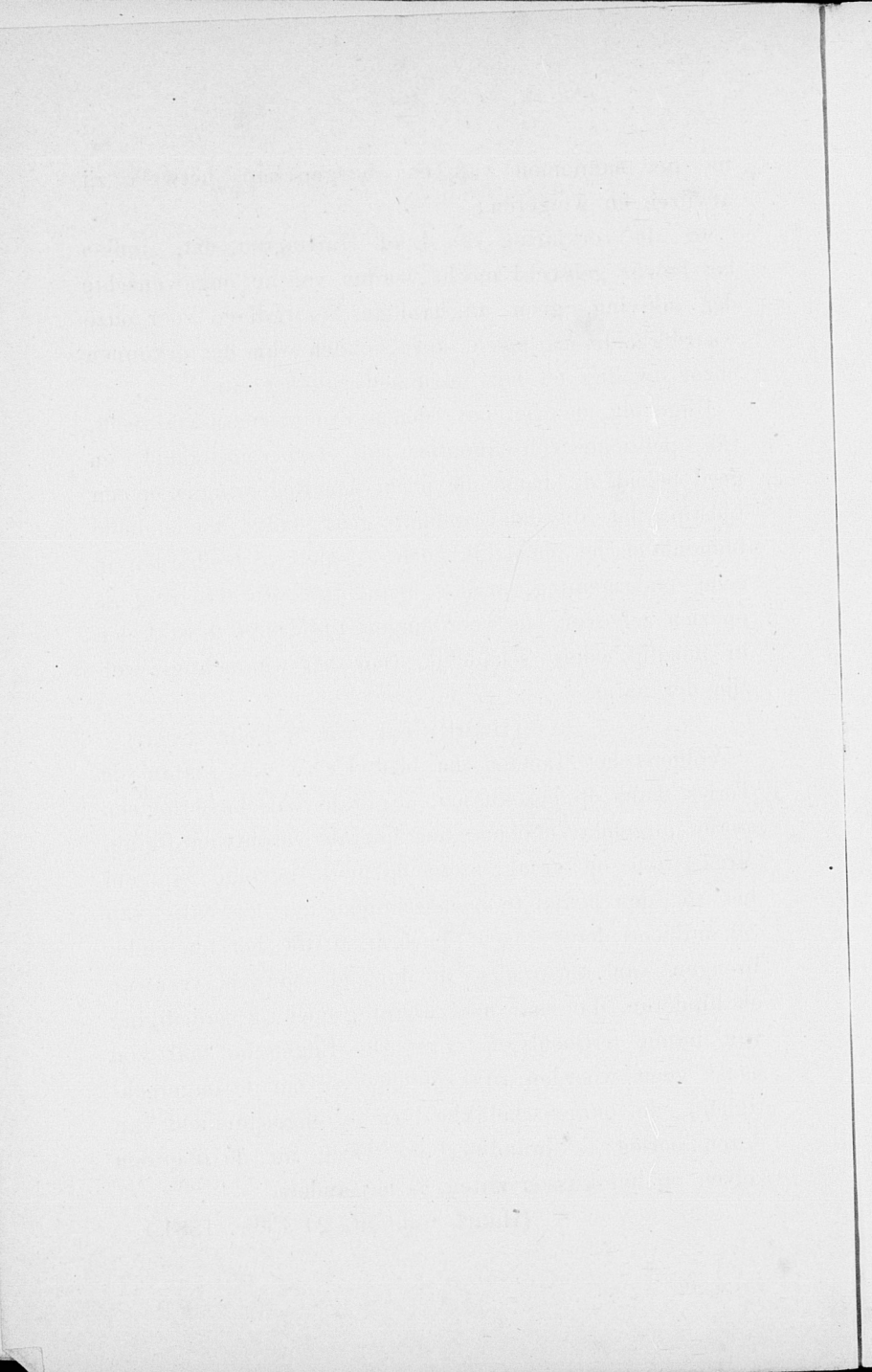
6. de verklaring van Lord Hartington, dat, „indien het bewijs geleverd mocht worden van het ongewenschte der inlijving, geen angstvallige bezorgdheid voor onze waardigheid ons mocht terughouden van het erkennen onzer dwaling en het ontruimen van het land.”

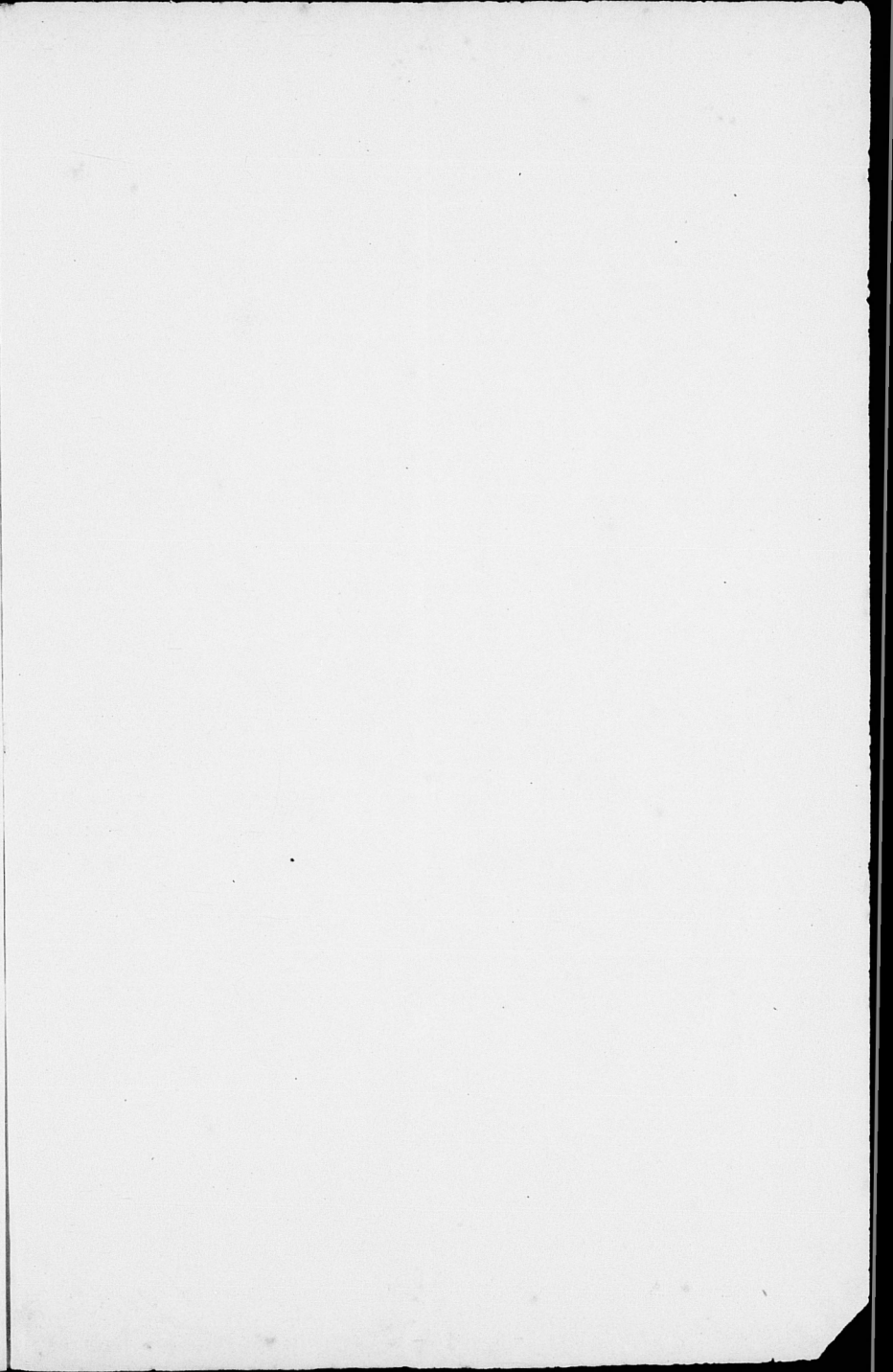
Bijgevolg, dat het om redenen van internationaal recht, van politieke consequentie, van rechtvaardigheid en goed beleid, de dringende plicht der Regeering is, op een tijdstip, dat dit land gebukt gaat onder toenemende binnenlandsche moeielijkheden — niet te volharden in eene onderneming, welke kennelijk onrechtvaardig is óp zich zelve en ons voor langen tijd dreigt te wikkelen in moeielijkheden, schadelijk voor het waarachtige welzijn der natie.

(Haarl. Cour. van 8 Febr. 1881.)

Volgens het Londensche blad *Echo* zou, zaten de Tories thans op het kussen, de Transvaalsche oorlog een storm uitgelokt hebben van liberale verontwaardiging. Vraag zou op vraag, motie op motie gevolgd zijn, om het tot den hemel te doen schreien, dat een natie van 30 millioen hare macht misbruikte tot het ten onder brengen van omstreeks 30 duizend mannen, vrouwen en kinderen, die naar het zwaard grepen tot verdediging van hunne vrijheid en eer. De Engelsche taal zou haast geen woorden rijk zijn geweest om de ongerechtigheid, de onmenselijkheid en de ongerijmdheid van dezen oorlog te brandmerken. Doch nu de liberalen zelve op het kussen zitten, is het anders.

(Haarl. Courant, 24 Febr. 1881.)

d 9063